

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯКЕ ПРОВЕЛА АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ, В РАМКАХ ПРОВЕДЕННЯ ДРУГОГО УКРАЇНСЬКОГО ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТИЖНЯ

Структура анкети: перша частина - збір питань щодо стану та проблем економічного розвитку території, друга частина - збір інформації про актуальні інвестиційні пропозиції територіальних громад

Анкету розробили представники: Асоціації міст України, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, ДП «Укрпромзовнішекспертиза»

Участь в анкетуванні взяли представники органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) 216 територіальних громад України. Частка міст склала 64,4%, сіл – 20,9%, смт – 14,7%. Найактивнішими були міста з чисельністю населення від 5 тис. до 50 тис. жителів. Найактивніші області: Полтавська обл. (10,5% від загальної кількості територіальних громад, які взяли участь в анкетуванні), Івано-Франківська обл. (9,9%), Херсонська обл. (6,8%), Донецька обл. (6,3%) Запорізька обл. (5,8%).

Щодо наявності затверджених стратегій розвитку територіальних громад

Виходячи із отриманих відповідей ОМС слідує, що на значній частині територіальних громад України ОМС активно розробляють та затверджують стратегічні документи розвитку своїх території з виокремленням таких компонентів як розвиток малого та середнього підприємництва (далі – МСП) (68,1% респондентів дали позитивну відповідь) та розвиток промислового сектору економіки (47,6%).

Крім цього, 19,9% (щодо МСП) та 32,5% (щодо промисловості) респондентів зазначили, що стратегічні документи планування розвитку територіальних громад із включенням зазначених компонентів знаходяться в процесі розробки. І лише незначна кількість респондентів зазначила про відсутність стратегічного планування у частині розвитку МСП (12%) та промисловості (19,9%).

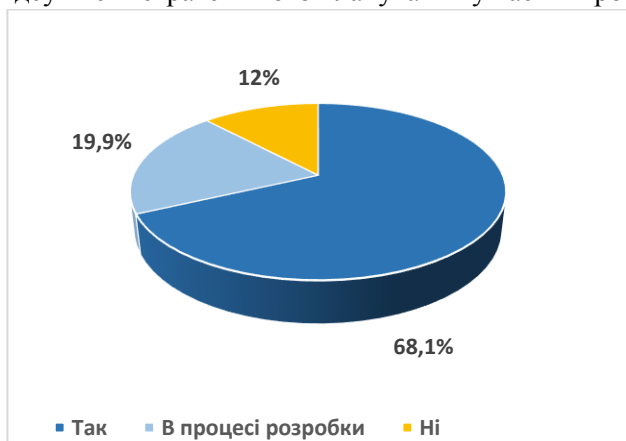

Рис. 1 Чи затверджено на території громади цільову програму, стратегію або будь-який інший вид стратегічного документу, в якому передбачено сприяння розвитку малого та середнього підприємництва?

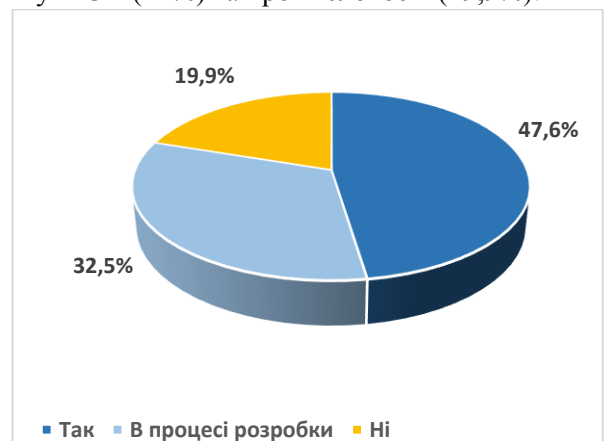

Рис. 2 Чи затверджено на території громади цільову програму, стратегію або будь-який інший вид стратегічного документу, в якому передбачено сприяння розвитку промислового сектору економіки?

Щодо форм підтримки розвитку бізнесу з боку ОМС

На разі ОМС активно розпочали роботу над запровадженням різноманітних форм підтримки бізнесу. Адже саме бізнес є ядром економічного зростання міст, селищ, сіл. Так, за підрахунками Асоціації міст України, частка податків, сплачених сектором підприємництва, у доходах місцевих бюджетів (без врахування офіційних трансфертів) становить 83% (за результатами 2018 р.). В основному це надходження від ПДФО, плати за землю, єдиного податку, екологічного податку, податку на нерухоме майно. Тому вкрай важливо, щоб на території громад відбувався розвиток бізнесу.

Отже, як показали результати анкетування, лише на території 8,4% міст, селищ, сіл (в кількісному вираженні це 18 територіальних громад) відсутні інструменти підтримки розвитку бізнесу та заохочення інвестора вкладати кошти у розбудову економіки, а 91,6% респондентів активно використовують такий механізм. Зокрема, респонденти виокремили наступні форми стимулювання розвитку бізнесу:

- інформаційна підтримка представників бізнесу;
- відшкодування ставок за кредит;
- вигідні умови оренди;
- пільгові ставки оподаткування місцевими податками та зборами.

Найменшу вагу із запропонованих у анкеті відповідей респонденти надали по таким позиціях як: розвиток інфраструктури під потреби інвестора та грантові конкурси.

Щодо готовності ОМС надати підтримку бізнесу у підготовці останніми спеціалістів та робітників

Виходячи із міжнародної практики, зазначена форма підтримки розвитку підприємницького сектору економіки є досить популярною та вирішує проблему дефіциту робітничих кадрів на тій чи іншій території. Така форма може проявлятися у вигляді забезпечення ОМС приміщеннями для проведення навчання, співфінансування навчального циклу, вирішення житлового питання для тих, хто проходить навчання та ін. Отже, 4,7% респондентів відповіли, що на території їх громад вже використовуються такі інструменти підтримки бізнесу, 77,5% - готові запровадити і 17,8% - не готові.

Щодо функціонування на території громад інституцій з місцевого економічного розвитку, діяльність яких направлена на надання інформаційної допомоги, підтримки діючих підприємців та відкриття власної справи

Інституції з місцевого економічного розвитку функціонують у 56,0% міст, селищ, сіл (або 121 територіальна громада), і, відповідно, у 44,0% - такі інституції не створювались (або 95 територіальних громад). Зазначимо, що створення таких інституцій не є обов'язковим, проте важливим інструментом забезпечення представників бізнесу комфортними умовами як під час відкриття нової справи, так і в процесі здійснення своєї господарської діяльності.

Щодо проведення ОМС аналізу думки представників бізнесу з проблемних питань їх діяльності, основних очікувань, збору пропозицій покращення умов розвитку

79,6% респондентів відповіли, що на їх територіях проводиться вивчення думки представників бізнесу і, відповідно, 20,4% - зазначили, що такого дослідження не відбувалося. Отриманий результат опитування свідчить про те, що ОМС, при формуванні стратегічної та поточної політики економічного розвитку, розпочали активно враховувати думку представників бізнесу. Такий підхід сприятиме формуванню міцних зв'язків між владою та бізнесом, що, в підсумку, полегшить процес розвитку як МСП, так і промислового сектору. Адже постійна комунікація є необхідною умовою побудови довірчих відносин та досягнення компромісу під час виникнення будь-яких спірних питань. А в цьому зацікавлені як ОМС, так і підприємці.

Щодо підтримки ОМС інноваційних форм розвитку економіки (наприклад, стартапи)

У економічно розвинутих країнах велика увага приділяється підтримці стартапів, які дозволяють генерувати креативні, інноваційні ідеї, що переростають у великі та потужні інноваційні проєкти. В Україні є великий потенціал до запровадження та реалізації стартап ідей. За даними світового рейтингу стартапів сервісу Startup Ranking, Україна посідає 33 місце серед 150 країн. В Україні, за останніми даними зареєстровано щонайменше 141 стартап-компаній. Але, на жаль, незважаючи на значний успіх вже впроваджених на ринку стартапів, близько 90% із них виявляються на практиці збитковими та

ліквідуються, навіть не досягнувши стадії зростання. Також є й інші інноваційні форми розвитку економіки, які можуть використовувати ОМС: стимулювання енерго- і ресурсозбережних технологій, фінансування проєктів фундаментальних і прикладних досліджень, сприяння міжнародній науково-технічній кооперації тощо.

На сьогодні із опитаних респондентів 52,4% відповіли про наявність підтримки інноваційних форм розвитку економіки, і, відповідно, 47,6% - про їх відсутність. Це досить непоганий показник, враховуючи весь комплекс проблем місцевого самоврядування у частині фінансової спроможності ОМС через ряд об'єктивних причин: збільшення за період проведення бюджетної децентралізації відповідальності та обсягу повноважень ОМС і, відповідно, розміру фінансових ресурсів, необхідних для їх виконання; неповне покриття державою делегованих нею повноважень для виконання ОМС (зокрема, освіта, медицина, соціальний захист); нестабільність податкового законодавства та прийняття державою рішень щодо встановлення тих пільг по сплаті податків, які зменшують надходження до місцевих бюджетів та ін.).

Щодо поширення ОМС інформації про потенційні об'єкти для інвестування або іншу інформацію, яка може зацікавити інвесторів

93,2% опитаних ОМС відповіли про те, що вони забезпечують поширення інформації через різні канали зв'язку, яка може зацікавити інвесторів, що є досить гарним показником. Проте, лише 33% із них готують і розповсюджують такі матеріали не лише на українській, але й на англійській мовах. Це є дуже важливо. Адже крупні зарубіжні інвестори повинні володіти інформацією, доступною для їх розуміння і ОМС повинні себе переорієнтувати на потреби закордонних інвесторів.

Щодо бар'єрів ефективного розвитку бізнесу на територіях громад

Цікавим є результат опитування ОМС щодо виокремлення найбільших, на їх погляд, перешкод на шляху до успішного розвитку бізнесу (рис. 3). Ранжування проводилося по 5-ти бальній шкалі з наступним значенням: 1 – найменший рівень ризику, 5 – найбільший рівень ризику.

Отже, найбільшим ризиком, який виокремили ОМС, є міграція працездатного населення (71 респондент в категорії балу «5»), в категорії балу «4» найбільше голосів ОМС надали ризику – брак кадрів (57 респондентів), в категорії балу «3» - недосконалість українського законодавства (85 респондентів), в категорії балу «2» - неготовність бізнесу співпрацювати з ОМС; в категорії балу «1» - географічне розташування територіальної громади.

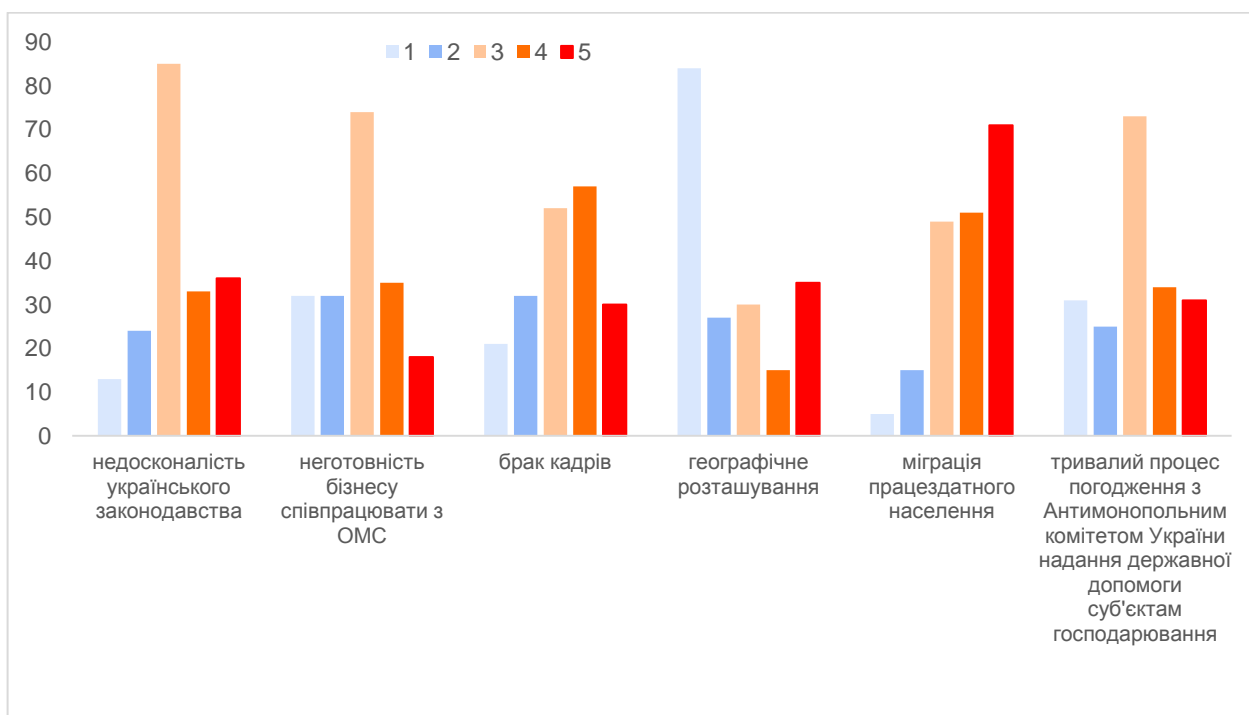

Рис. 3 Бар'єри ефективного розвитку бізнесу на територіях громад (зі сторони ОМС)

Щодо наявності в громаді інвестиційних пропозицій

47,1% опитаних зазначили, що на території громади є цікаві для інвесторів інвестиційні пропозиції, 52,9% - відповіли, що інвестиційні пропозиції відсутні. На сьогодні досить актуальним завданням, яке стоїть перед ОМС, є максимальне використання конкурентних переваг територіальної громади. Якщо на території міста, селища, села є потенційні об'єкти, які можуть зацікавити інвесторів, необхідно готувати інвестиційні пропозиції для їх подальшого поширення різними каналами зв'язку. Це допоможе пришвидшити пошук інвестора і забезпечити необхідну економічну активність.

Що стосується заповнення ОМС форми по інвестиційних пропозиціях, яка була зазначена в анкеті

В анкеті було виокремлено наступні пункти, які характеризують інвестиційні пропозиції:

- назва інвестиційної пропозиції;
- галузь;
- мета, якої планується досягти через реалізацію інвестиційної пропозиції;
- необхідний обсяг інвестицій;
- термін окупності проєкту;
- планова кількість нових робочих місць.

102 територіальні громади заповнили даний розділ анкети. Є досить цікаві інвестиційні пропозиції, які стосуються таких напрямів: створення індустріальних парків, гірськолижного рекреаційного парку, будівництва туристичної інфраструктури, кінотеатру, аеропорту, водноспортивного оздоровчого комплексу, ресторанно-готельного комплексу, бальнеологічного комплексу, сокоекстрактного заводу, сонячної електростанції, вирощування енергетичної лози та ін. Обсяг інвестицій варіюється від 1,0 млн грн до 10 млрд грн. Термін окупності проєктів – від 1 року до 25 років.

Подальші кроки АМУ в цьому напрямі! Всі заповнені форми інвестиційних пропозицій, які Асоціації міст України отримала через анкетування, будуть систематизовані по єдиній стандартній формі та надіслані, найперше, Міністерству розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України, Торгово-промисловій палаті України, а також опубліковані на офіційному сайті АМУ. АМУ сприятиме у наданні ОМС максимальної допомоги у поширенні такої важливої інформації серед всіх зацікавлених сторін.